

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

III. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1879. JANUÁR 10.

2. SZÁM.

A lemondás dalaiból.

— Válaszul Reviczky Gyula mult versére —

a életem magános utján
Egy-egy virág hajol felém,
Lágy illatnyelven így susogva:
Megállj, szeretlek... légy enyém:

Lehajlok hozzá bús vigasztal,
Tudom, hogy jól esik nagyon;
S ha fájdalma fölenged, enyhül,
Megersíratom és ott hagyom.

Miért is vallanék szerelmet,
Mikor az nem vón szerelem?
Mikor a képzelt üdv ölében
Önvád gyötörne szüntelen?

Ha az a virág elvirult már,
Amely boldoggá tudna tenni:
Hiába akkor már a többi,
Hiába akkor valamennyi!

Dengi János.

A VÉGZETES PARIPA.

— Eredeti elbeszélés. —

Irta: Vértesi Arnold.

I.

Az akáczfák már hullatták leveleiket. A rét olyan volt, mintha ezüstös pókháló-szövettel lett volna behuzva. Vegtelen finom fehér fátyolszálak szálldogáltak a levegőben. Nagy ökrös szekerek hordták be a letört kukoriczát. Zölde barna dohánylevelek száradtak a napon kötelekre fűzve. A nádfödeles ház tornácán ócska bör-

széken künn ült és pipázott a birtokos, őszbe vegyült de még mindig markos, jól megtermett öreg ur, arcán a jószívűség és szilajság ama sajátos vegyülekével, melyet harmincz-negyven évvel ezelőtt gyakrabban föl lehetett találni az alföldi pusztákon. Kalapja mellett árvalányhaj leng, pitykes dolmánya betyárosan félvállára vetve, lobogós ingujja fölgyürve; nézi a tanyára beforduló ökrös szekereket, néha-néha egyet szól a lábánál elnyujtózó agárhoz, aztán elhallgat s csak a füstöt eregeti nagy tajték-pipájából.

A konyhaajtóból kidugja fejét a gazdasszony s valamit mormog, hogy az ifju ur soká késik. A delet már elharangozták s a libapecsénye mind összeszárad.

— Törődik is az most a te libapecsényéddel! — felel vissza a tornáczról a pipázó compossessor.

Hanem ime kocsirobogás hallatszik s mikro a gazdasszony másodszer is kidugja fejét a konyhaajtón, már láthatni a Szánthóy Béla sandlauferét, a mint a tanya udvarára befordul. Két tüzes pej ragadja a könnyü kis kocsit. Az ifju ur maga hajt.

— Gyönyörű egy pár ló, Béla öcsém, — szól a tornáczról az öreg compossessor, — s ha hozzá fogod a Vilmát és Blankát, azt hiszem, olyan négyes fogat lesz, hogy bátran haza viheted vele a menyasszonyodat. Nem vallasz szégyent.

— Hagyja el bátyám, — felelt rá a fiatal ember kedvetlenül.

S oda dobva a gyeplőt a kocsisnak, fölment a tornáczra, megszorította az öreg compossessor kezét és sohajtott.

— Ohó! mi az? — kiáltott föl az öreg úr. — Tán megint itt járt a főispán fia.

— Itt, és azt hiszem, hogy vége mindennek, — felelt elkeseredve a fiatal ember.

— Az ördög hordja itt azt a léha kamaszt! — fakadt ki az öreg ur. — De nem kell azért mindjárt kétségbeesni. Hallod, Béla öcsém! leányoknak persze hogy néha félrecsuszik az eszök, szeretik azt, a mi csillog, mint a gyerek s bolondulnak minden fertálymágnás után. Hanem a dolog mégsem áll talán olyan roszul. Hisz féligmeddig már jegyesek voltatok Ilkával.

— Ugy van, bátyám, s ha ez a Hátszeghy Oszkár nem jön, Ilka már azóta bizonyosan az enyém.

— Eh, még most is lehet, — vigasztalta az öreg. — Ilka jó leány s ha az a hóbortos anyja nem volna, eszébe sem jutott volna elfogadni az Oszkár urfi udvarlását. És ha ezt az Oszkár gyereket eltennék innen láb alól, meglásd, megint visszatérne hozzád a leány.

— Meglehet, bátyám, meglehet. Magam is azt hittem, hogy szeret. De hiába, szegény fiu vagyok, Hátszeghy Oszkárral nem mérkőzhettem.

— Na, na, majd meglátjuk. Hanem most jer be, mert látom, hogy Juczi tálal. Ebéd fölött, egy pohár bor mellett jobban meghányjuk-vetjük a dolgot.

Az egy pohár borból tíz is lett, vagy ki tudja, hány; nem számlálta senki. Az öreg compossessor még a régi kortes-világból való ember volt, győzte a bort. Abból a világból való, mikor beütötték a hordó fenekét, úgy ittak s beütötték az ellenfél koponyáját, úgy restauráltak. Ha egyikét halott ott maradt is a csatatéren, nem sokat törődtek vele.

Mikor azok a régi idők jutnak az öreg kortesvezérnek eszébe s ezt a szelid, sopánkodó fiatal embert látja maga előtt, ránczok huzódnak homlokára s mérgesen üt öklével az asztalra.

— Aludt tej foly ereitekben, öcsém nem vér.

A fiatal ember fölemeli fejét s bámulva tekint az öregre.

Az még összébb ránczolja homlokát s csak annyit mond:

— Nem egy leányból áll a világ, Béla öcsém.

— Nekem csak ebből az egyből, Laczi bátyám, — felel az ifju elbusulva, — s ha nem lesz enyém, meghalok.

Az öreg haragosan üt öklével másodszer az asztalra s reá rivall az ifjura, hogy hallgasson el azzal a nyávogással; de torzonborz ősz szemöldökei hevesen mozognak és zsebkendőjét hirtelen végighuzza szeméin, mintha csak homlokát akarná letörölni.

Aztán elhallgatnak mindketten. Némán iszszak ki poharaikat s csak egy idő múlva kezdi újra az öreg compossessor:

— Nincs jó dolgod, öcsém, ha egy kártyára teszed föl egész életed szerencsáját. De nem vitatkozom veled. Magam is úgy tettem. Csakhogy nekem nem volt más vetélytársam, mint a halál, azt pedig nem lehet sem legyűrni, sem elriasztani. A kire az rá tette csont kezét, az elveszett örökre. Eltemettük a leányt s én nőtelen maradtam mai napig. Megvénültem, mint aglegény.

Béla busan, lehajtott fővel hallgatta. Ő is aglegény marad, gondolta magában, ő is nőtelenül fog meghalni.

— A leánynak maradt fiatalabb testvére, — folytatá az öreg; — biztattak, hogy pár év múlva majd megnő, vegyem el azt. Dehogyan vettem volna el, ha a világ tündér szép Ilonája lett volna is! Hanem mikor

aztán férjhez ment máshoz és leánya született és az a leány megnőtt, akkor még egyszer dobogni kezdett öreg szívem. A leány szakasztott képmása lett az én elfelejthetlen kedvesemnek s akkor még egyszer eszembe jutott: ne volnek csak ilyen vén!

— Laczi bátyám!

— Na, ne ijedj meg; volt eszem, hogy ősz szakállal ne álljak be vetélytársadnak. Magam hoztalak össze titeket, gyámolítottam szerelmeteket s mikor együtt láttalak kettőtöket, azt gondoltam magamban, mintha mi magunk születünk volna újra, én és az én holt kedvesem. Ép úgy néz azokkal a ragyogó barna szemével, ép úgy mosolyog és arcza, termete, még hangja is ugyanaz. Ő kedvesem testvérének leánya s te a testvéremnek fia vagy. Azt hittem, az ég választott ki titeket egymás számára.

— Az ég meglehet, Laczi bátyám, de az ördögök avatkoztak bele.

— Eh, az ördögökkel sem állunk olyan nagyon rossz lábon, — mormogá az öreg, újra fölhajtván egy tele pohár bort; — van már a rováson egy is, más is. Valamivel több nem sokat ártana.

— Az ebédnek végére értek már. Nem nagy pusztítást vittek végbe a Juczi asszony művészetének remekein, alig ettek valamit; hanem a bőséges ivástól kissé kábult volt már az ifju feje s csak mintegy félig álomban hallotta, a mit még az öreg beszélt.

Midőn Béla később visszagondolt reá, úgy rémlett neki, mintha az öreg azt kérdezte volna.

— Hiszed-e, hogy Ilka téged választ, ha Hátszeghy Oszkár nem lesz többé itt?

S mintha arra ő azt felelte volna:

— Hiszem.

És mintha aztán Laczi bátyja még egyszer megszólalt volna:

— Bizzatok csak bennem, megszabadítlak én.

De mindez csak oly homályosan keringett Szánthóy Béla fejében, mintha csak álmodta volna.

II.

Az öreg Borsy Laczit híres lovasnak és híres agarásznak tartották a maga korában. Még most öreg korában is paripák és agarak idomításával töltötte idejének nagy részét.

Volt egy tüzesvérű almásszürke csikója, azt betanította, hogy olyan szelid lett, mint a bárány, hanem idegent nem akart tűrni a hátán.

Néhányan megpróbálták, de elment a kedvök másodszer próbálni. Hánykolódott, rugdalózott az almásszürke s addig nem nyugodott, míg le nem vetette lovasát. Agarászatok alkalmával sokszor szolgált ez tréfa tárgyául. Valakit fölbiattattak, üljön a macacs paripára s jót nevettek rajta, mikor a nyeregből kirepült.

Most az öreg megint elővette az almásszürkéjét, órák hosszáig elvesződött vele naponkint; valami új mesterségre tanítja be, mondták az ismerősök.

— Igen, most arra tanítom be, hogy viselje magát illedelmesen mindenki iránt, — mondta Borsy Laczi.

— Ej, Laczi bácsi akármely czirkuszban mutogathatná a tudományát, — tréfálózta vele.

— Mutogathatnám, — felelt rá az öreg — hiszen a czirkuszban tanultam. Komédiások közt töltöttem három hónapot, velök voltam mindennap s kevésbe mult, hogy hozzájok nem szegődtem csavargónak. Egy izben szörnyű nagy kedvem kerekedett rá.

— Magyar nemesember csavargó komédiásnak?

— El akartám adni mindenemet s világgá akartam menni czirkuszbeli lovarokkal.

— Ej, talán valami tüzes szemű szép lovarnő kedveért?

— Eltaláltatok.

Az öreg nem szólt többet; faggathatták, csak válat vonított rá; hanem Szánthóy Bélának titkon bevalotta, hogy az akkor volt, mikor a leányt, a kit szeretett, eltemették.

— Neki vadultam, öcsém, s szerettem volna kilovagolni a világból. Csak az isten örzött, hogy még rosszabbra nem vetemedtem, mint a komédiásság.

Még most is rángatóztak arcának izmai, ha ezekre a reg elmúlt dolgokra gondolt.

— Hanem aztán, öcsém, hogy a hugom férjhez ment és téged mint pólyás babát először láttalak, azt gondoltam magamban: maradjunk csak szép csöndesen itthon, mert ennek az asszonynak és ennek a gyereknek valamikor szükségök lehet reám.

Az ifju nagybátyjának nyakába borult.

— Mit hálálkodol? — szólt az öreg. — Önzésből tettem, hogy vén napjaimra legyen valaki, a ki szeret.

— A ki teljes szívéből szereti önt, Laczi bácsi, — kiáltott föl az ifju.

— Teljes szívedből? Ne ámitsuk egymást. A te szívedben csak egy kis kamrácska az enyém, a többit egy szép leány foglalta el. Hanem magam is úgy vagyok s néha nem tudom, téged szeretlek-e jobban vagy azt a leányt.

III.

Deczember elején kemény fagy állt be hó nélkül. Nagy agarászatra készültek a Borsy Laczi vezetése alatt.

— Akkor majd bemutatom az almásszürkémét is új tudományával, — mondta az öreg ur.

Azon a sik pusztán mindig híres agarászatok estek s eljöttek rá messze földről, a szomszéd megyékből is sokan.

— Meghívtatok Hátszeghy Oszkárt? — kérdezte egy héttel előbb az öreg Borsy Laczi.

Megnyugtatták, hogy Oszkár is a meghívottak közé tartozik. Tavaly is volt. Bizonyosan eljön az idén is.

— Az idén még bizonyosabban, — tevé hozzá nevetve egy fiatal ember.

S a többi is nevetett rá és fejével integetett.

Szánthóy Béla arcát lángpirosság futotta el. Borsy Laczi elsápadt.

Az öreg ur nagyon izgatottnak s szokatlanul ingerlékenynek látszott ez időben, a mi különben nem volt szokása. Nem tudták, hogy mi baja; de hát mi egyéb baja lett volna, mint hogy beteges? Bizonyosan beteges. Nem is csuda ilyen hatvankét éves öreg embernél. Akármilyen vasból készült is a teste, utoljára mégis csak elkopik.

Hanem azért el nem maradt a nagy agarászatról most sem. Ott volt almásszürkejével öt óra hosszat lóháton s mikor délután visszatérek, még mindenféle új mesterségeket mutatott tudós paripájával.

— Most már olyan jámbor állapot lett, hogy egy nyolcz éves gyereket is a hátára ültethetni, — mondta az öreg; — megkísérthetitek, nem debja le most már a leggyöngébb lovas sem.

De azért haboztak kissé s úgy látszott, senkinek sincs kedve megkísérteni először.

— Üljetek föl, Béla, — szólt akkor az öreg ur — Mutasd meg, hogy nem vagy olyan gyáva, mint a többi. Látom, hogy mindegyik fél.

Szánthóy Béla a gyöngébb lovasok közé tartozott s kétkedve, kíváncsian tekintettek reá, a mint az almásszürkére fölült. A ló kissé prűszkölt s egy pár fiatal ember már fogadott is, hogy nem telik bele három percz s Béla a földön hever.

De elmúlt kétszer három percz is; Béla már negyedszer lovagolta körül a nagy udvart. A paripa folyvást békésen viselte magát s legkisebb kísérletet sem tett, hogy levesse lovagját.

Csodálkozva nézték mindnyájan.

— Na, most csak rá mertek ülni? — szólt az öreg Borsy Laczi gunyosan.

Megkísértették most többen is. Körül lovagolták vele az udvart. Az almásszürke szelid maradt, mint a bárány.

— Ej, bátyám, nem adná el ezt a lovat? — kiáltott az egyik fiatal compossessor.

— Nem tudná megfizetni közületek egyik sem, — szólt az öreg ur, egy sandalító pillantást vetve Hátszeghy Oszkára.

A büszke, gazdag ifjuban fölébredt e pillantásra a hiúság s már csaknem kiszalasztotta ajkán, hogy mi az ára? Hanem aztán valami sajátságos szorongó érzés fogta el, mintha valami rejtelmes belső szózat intené: ne szólj, neked kínálják a paripát, de ne vedd meg!

Hátszeghy Oszkár félrefordult s úgy tett, mintha nem hallotta volna az öreg Borsy Laczi megjegyzését. A kik jelen voltak ott, azoknak föl is tűnt a dugzagd s máskor henczegő és pazar ifjunak e magavi-selete. Előérzete volt, mondták aztán később.

Nem is ült föl az almásszürkére, ámbár Borsy Laczi csaknem egyenesen ő felé fordult, miko razt kérdezte:

— Kinek van még kedve fölülni?

Másnap reggel, mikor újra összegyűltek, hogy foly-

tassák az agarászatot, Oszkár nagy boszuságára egy tapasztalta, hogy megsántult a lova s mivel csak ezt az egy háts lovat hozta magával, kölcsön kellett kérnie valakitől.

Borsy Laczi rögtön kínálta a magát.

— Én ugysem mehetek ma ki az agarászatra, — mondá; — rosszul vagyok, fejem nagyon szédül.

Valóban szerfölött sápadtnak látszott, még ajka is olyan halovány volt, szemei oly zavarosak, keze forró s a mellett mégis didergett.

— A mai mulatságban, az bizonyos, hogy nem veszek részt, — szolt szomorú mosolylyal. — Ilyen vén embert hamar megtör minden kis baj. Lázam van s haza megyek lefeküdni. Az lesz a legokosabb.

S Hátszeghy Oszkárhoz fordulva, folytatá:

— Ha elfogadja, öcsém uram, ilyen magamforma szegény embertől a barátságot s ha nem fél fölúlni az én szürkémre, szolgálatára áll.

Ezekre a szavakra aztán Oszkár nem utasíthatta vissza az ajánlatot.

— Laczi bácsi erővel meg akarja vétetni a szürkét Oszkárval, — sugta egy fiatal compossessor egy másiknak.

— Azt hiszem, hogy az Oszkár lovának is csak azért kellett megsántulni, — sugta vissza a másik.

— Az ám. Nézd csak, már alkudozni is kezd Oszkár az öreggel.

(Vége köv.)

Zsutai János költeményei.

(Vége.)

Annál gyöngébbek tankölteményei. A „művészet szava“-t leszámítva, a még hátra levő néhány tanköltemény csak kiforratlanságát mutatja; tisztulatlan, zavaros eszmék, tárgyak, még zavarosabb, sőt sokszor az érthetlenséggel határos előadással. Például a 30-dik lapon:

Türtém én is annyi sokkal,
Küzdtem véssel, bős habokkal;
Nyugtot, s jaj ha megcsal;
Im az élet harczómér!

De a „Művészet szava“ kivétel. E költemény“ a debreczeni önképző társulat által kiadott „Koszoru albumban jelent meg, és Magyarország legnagyobb költője által egyedül találtatott méltónak arra, hogy azt saját lapjában mutatványul közölje. Nem a megért költő és művész gyümölcse ugyan; de némely vonások benne és az egésznek tömörsége meglepő erőre mutatnak, mi Zsutainál nagyobb költőnél is számot tenne. — A művészet szava az, hogy csarnokába ne lép készületlenül, a szépnek érzete nélkül, de még felkészülve sem, ha nincs ihleted, ha „leked szédül a magastól“ — kétségkívül legjobb verse Zsutainak.

Tankölteményeivel egyenlő színvonalon áll epikája, pedig e költészetij fajt, úgy látszik, előszeretettel mi-

velte. Sok epikus művet irt, majdnem annyit, a mennyit a más két fajtól: lyrából, didaktikából összevéve. E téren Arany volt legfőbb bálványa. Egy s más műveiben többször idézi Aranyt, — akaratlanul; hogy az ő (Zsutai) előnyére-e? — nem mondhatnók. Azon eszthetikai elvet látjuk epikai működésében érvényesülni, hogy az epika, nem az egyszerű lyra többé, ahhoz több kell valamivel mint ehhez. Arany János kisebb epikai remekeinek elég — hogy is mondjuk? — nem sikerült utánzását olvastuk már a magyar irodalomban X-től Y-ig; de soha valami ferdebbet a „Kádár Sándor nótájánál“ (113 l.). Ad normam Zách Klára nótája akart ez lenni. De csak is akart. Nem népies krónikás ballada ez, csupán egyszerű elbeszélői szárnypróbálgatás, mely daczára drámai tartalmának, csak mosolyt tud kelteni. Ime egy kis izlelítő belőle:

Csak meghalva meggyek ma ki;
De más is van itt valaki?
Csak tapogat a setétben —
Dufla fegyver a kezében.

— Van itt még valaki? — szóljon,
Mert halál ül a golyómon!
Ebadta!.. e köczölöpök
Szétdülnek, ha egyet lövök!

Az utolsó két strofában nyilatkoznék valami költőiség, csakhogy ez meg a Vajda János Szilaj Pistájából van véve. Vajdánál is hulló levél a szemfedő s zugó szél a halotti ének.

Nem különbek a IV. László (135 l.) s „Törtellovag menyegzője“ cz. ugynevezett balladák, mert máskülföldben nincs egyéb bennök a balladából a tulságosan hajhászott nyelvtömörségnél, melynek azonban nem felel meg az események tömörsége is ugy t. i., hogy azok érthetők volnának. Legeklatásnabb példa erre, mellözve IV. László s Törtellovag menyegzőjét kiállhatatlan „ja jhalovány leány“ refrain-jével; „Julián“ (146 l.) mely mű, mondhatni, elejétől végéig, érthetlenségek cyklusa ilyen formán:

Allah nagy! — Előre!
Mi homály!? — Füst hitvány köde szét!
Hol vagy fiam... Jaj pap, elvetted eszét! stb.

S mindamellett — jellemző! — ez a mű a debreczeni kaszinónál pályadíjat nyert.

Valamivel kedvezőbbben szólhatunk a „Halász“ cz. balladájáról (159 l.) s a „Szádvár megvívása“ cz. költői beszélyről (130 l.) Amaz nem nélkülöz bizonyos keces naivságot; csakhogy czime nem jó, mert nem a halász a főszemély, hanem Mariám aez a minden nőieségből kivetkezett jellemtelen gyilkos nő, kinek létezése épen emez oknál fogva semmiféle eszthetikai költői elvvel nem igazolható. Tette fellázítja az ember jobb érzését s ez erkölcsi felháborodást nem csillapíthatja utóbb bekövetkező bűnhődése sem. Rutítja a költeményt a benne előforduló kettőshalál is. Átalában Zsutai nagyon szeret gyilkolni, rakásra öli hőseit, mikor semmi ok sincsen is rá; s e körülmény is egy adat szegénységi bizonyítványához, melyet epikai talento-

máról kiállithatunk. A költői igazságszolgáltatás nála már nem is költői igazságszolgáltatás, hanem a nyers erő brutalis visszatorlása vagy az erélytelen engedékenység enyhe büntetése. — ha ugyan annak nevezhető. — „Szádvár megvívása“ elbeszélő művei közt, egyet kivéve, melyet alább fogunk megemlíteni, határozottan a legjobb. Ezt sem illeti ugyan feltétlen dicséret, sőt több helye, mint ez is:

Hókebleket az aranyos pánczél becsattolja,
Éjhajakon meglebben a fényes sisak tolla.
Csillog a kard, villog a kard ezüstmarkolattal.

a Rozgonyiné ballada hatását mutatja; de szép verselése, zendületes nyelve, cselekvény-rendezése s némi tekintetben egyénítése s korfestése is elismerésre méltók. Rokonszenves alak Patócsi Zsófia Bebek Györgyné — „Balassáné virága“, melylyel költeményei elsorolását befejezzük, igen sikerült románcz, bár természetesen abszolút becse ennek sincs.

Ime, itt volna Zsutai; a fennebbieken a lehető legrövidebben meghatározni törekedtünk költői értékét, a mennyire az, alkalmazott mértékünk szerint meghatározható volt. Látnivaló, hogy valami kiváló helyet nem foglal el a magyar Parnassuson; de az is bizonyos, hogy hátrahagyott iratai nem tehetségtelen kísérlettevő zsengei. Érdekes volna itten felvetni azon kérdést, hogy, ha Zsutai életben marad, öregbül-e vajjon költészete? Igaznak bizonyul-e életirója azon állítása, hogy Zsutai hivatott volt, hogy egykor egy egész nemzet figyeljen lantjára?! De ezt persze bajos volna eldönteni; az életpályákra nagyon sok, előre nem látott körülmény másítólá: előmozdítólag, akadályozólag hat. Zsutai életéből ehhez még mindenekelőtt azt a sötét foltot kellene kitörlni.

Hozzá vetőleg azonban lehet a dologhoz szólni. A művészet szavából következtetve, mi azt merjük hinni, hogy Zsutai egykor szép bölcselmi költeményeket fogott volna írni; vagy legalább hogy a sok ide-oda kapkodás után megtalálva irányát, teljesen a maga lábán állott volna meg. Azonban nem lehetetlen az ellenkező nézet sem, hogy pár év múlva lejárt volna magát. Ezt tesz valószerűvé makacs utánzásai, melyek — ha rab-szolgailag üzetnek — elvégre is a legveszedelmesebbek minden kezdő íróra, mert a sok követendő költészeti modor közt megoszolva, szétforgácsolódnak az eszmék, érzelmek; sily szétforgácsolódás legalkalmasabb tönkre tenni az író egyéniségét. Tehát, szerintünk, Zsutait illetőleg e két eset állhat föl: vagy a középszerűnél valamivel több, talán jeles költő lett volna; vagy semisem. S ezért kétségbe vonjuk életirója azon állítását, hogy Zsutai lantjának hangja, életben maradása esetében érdemes lett volna egy nemzet megfigyelésére; azaz — így értem én — nemzetünknek koszorus költője lett volna. Ez, első meggondolásra is már, két oknál fogva nem áll. Először ennyit műveiből bizton ki lehet venni: Zsutai valami nagyszabású tehetség nem volt; másodsor, mert még a hosszantartó előzmények után is, csak mint nagyobbára kísérleteket tevő írókat látjuk őt. Igaz, van példa arra, hogy nagy írókat látunk har-

míncz éves korukig homályban rejtőzni, s csak erős férfikorukban föltűnni. Mint nálunk Józsikát, Szemere Miklóst, Aranyt. De figyelembe veendő, hogy amaz írókat senki és semmi nem lelkesítette harmincz éves korukig s csak akkor jött azon izgatató eszköz, mely őket a nyilvánosság elé lépni kényszeríté. És Zsutainál gyanus körülmény az, hogy ő benne zsenge korától kezdve harmincz éves koráig folyvást szittatott mások és önmaga által a költészet, az irodalom iránt való lelkesedés tüze, s van oly darabja, melyet ő is, mint Börne, költészetért sovárgó, gyötrődő szíve vérével irt. Valódi nagyszabású tehetség nem vívódott volna oly sokáig.

De befejezzük. Akármint történt volna későbbi fejlődése — ha az egyáltalában bekövetkezett volna; akármily elvesző csekélység legyen is hagyományával Zsutai a magyar irodalomban, — jelen állásponjtában is jobban szeretjük sok fiatal költőnél, sőt némi tekintetben követésre méltónak tartjuk őt.

Igmándi József.

Néró király.

„Néró király, a rózsá, másé a tövis,
Mienk az élet, másoké a sir;
A mennyi kéj, gyönyör reánk vár,
Oh annyit más halandó el se bír.
Nekünk a bánat játékszer csupán,
Kiosztjuk népeink között;
Palotáinkban táncz van, zene szól,
Midőn a kunyhókba gyász költözött t.“

„Nekünk dicsőség, győzelem, babér,
De a hősöknek szégyen és halál!
Mért nem születtek koronával?
Miert nem lett belőlök is király?
Királynak lenni áldás! a király
Kincsek fölött rendelkezik:
Szép fényes ércz, villámló fegyverek
Az ő nevét, hatalmát hirdetik.“

„Gyűlölni már bölcsőinkben tudunk,
Imádságot nem ejt ki soha zánk.
Miert is? . . . a sirok férgétől
Mégvéd állásunk, mégvéd koronánk.
Ha lelkeinkre mély álom borul,
Órangyalunk az égbe visz:
Megállunk büszkén, méltóságosan;
Király-urak vagyunk még ottan is!“ —

— Királyok! a ti sorsotok nagyon
Bus! óvjon attól mindenkit az ég;
Ti nem tudjátok, hogy az élet
Legszébb dicsősége a veriték!
A legutolsó pár is, aki a
Munkában örömet talál,
Aki lemond, tūr, bizik és szeret,
Több, mint ti vagytok, s magasabban áll!

Rudnyánszky Gyula.

Egy barátom naplójából.

Épen egy érdekes tárczacikket olvasék s alatta X. barátom nevét.

— Még is csak szép az az írói pálya, mondám neki egy alkalommal, a mint találkozáim vele. Ime te még jóformán ifju vagy s már is egyike neved a legismertebbeknek. Valld meg, hogy szerencsésnek érzed magad.

— Legalább elégedettnek, válaszolá ő, mi előbb pályámon alig lett volna lehetséges.

— Hát nem volt szándékom eleinte íróvá lenni?

— Legkevésbé sem, barátom. A legszorgalmasabb hivatalnok volnék most, meglehet, valamely törvényszék vagy bíróság eldugott szobájában, ha egy véletlen pályámtól megváltni nem kész.

— Nem lehetne tudnom e véletlent?

— Sőt ellenkezőleg. Szándékom előtted feltárni naplómat, honnan meg fogod tudni az okot, mi barátodat más életuttra téríté. Te vagy az egyetlen, ki az életben e sorokat olvasod, mert aztán örök semmiségnek adom át ez édes ábránddal kezdődő, de kegyetlen sorsra jutott történetet.

Naplójának néhány kitépelt lapját megkaptam. Így szólt egy helytt: „.....Szeretek, a szó kimondhatatlan, magasztos, költői értelmében szeretek. S ideálom, szívem bálvány, lelkem angyala... egy színeszű. Ó ne kaczagjatok, kik e sorokat egykor olvasátok... ne mondjátok hogy örült vagyok, a miért keblem tiszta lángja egy színésznőért ég. Ó e szegény nőknek mennyi méltatlan bántalmat kell egész életükben s még sirjaikban is a ferde emberi előítélet könyörtelen ostorától szenvedniök! Hát már közöttük nem volna egy sem, ki az ártatlanság koszoruját halántékaira illeszthetné, nem volna, ki a világ büszke delnői között orczapírulás nélkül elfoglalhatná az őt megillető helyet?

Lehetetlen, — legalább én így gondolkozám. Én hiszem, tudom, nekem szívem verése adja érzésem, hogy az én ideálom tiszta, nemes lény. Hiszen még oly gyermek... alig illik társnői közé, s úgy elpirul, midőn szerepében ifját meg kell csókolnia. Nem... nem... ez angyal még nem is ismeri az élet tévedéseit, valóban ő még nem érezé a szenvedélyek pusztító lángját. Ó oly tiszta, mint a szerelem, mely lelkemben olthatatlanul ég... Igen... az ő kék szeme lángra gyújtja szívemet... hullámzó fürtei a csókdószó szellőre féltékeny néznek... szeretek kimondhatatlanul végtelenül... élte az én életem, lelkem imádott angyala, boldogsága, mindene ő.

Vevém levelét. Soraimra válaszol, miket lázas szenvedélylyel tölte be felcsigázott képzeletem, versemre, mit az ég legszebb angyalához czimezve küldék neki! Mert költővé lettem érte! Örült, eszeveszett költővé... Sorait nehezen lehet olvasni. Irása nem

volt szép... de mily drágát valának nekem e kuszált betűk. Százszor meg százszor csóközönnel árasztám. S ő viszontszeret!... Ó, mily [magasztos, isteni tudat... Megengedi, hogy meglátogassam... Ah, ha szárnyaim volnának, repülnék hozzá... Megyek kedvesem, imádoztam... várj... megyek.

Ó, boldog órák voltak azok. Legalább akkor kimondhatatlan boldognak érezém magam. Minden látogatásom alkalmával özönnel vívém elé verseimet, miknek tárgya csak ő, mindig csak ő vala. Novellákat, rajzokat írék, róla, mindig csak róla. S mily pajzánkodva olvasá előttem ő maga! Ihletten, felmagasztosulva hallgattam én. Karja nyakam köré fűzve... dobogó szive az enyémhez oly közel... illatos hajfürtei arczomon repesve... ajk az ajkhoz oly közel... Ó, ha tudtam volna akkor, hogy ez ajk nem egyedül nekem nyújtja mézét, e szerelem nem csak engem ittasit!

Megtudtam egyszer. Hála az égnek, hogy megtudtam. Átkozám a sorsot, hogy elebb nem tudtam meg! Hogy fáj e seb még most is, mint vérzik e szív a multak felett.

Egyszer szokatlan időben látogatám meg. Rosszat álmodék felőle, s valami úgy üzött, hogy keressém fel őt, valami sötét gondolat, melynek nem tudtam nevet adni... Nem találtam honn. A szobaleány mondá, hogy nem rég ment el Névjegyemet az előszoba asztalára téve, épen távoznia akartam, a mint tekintetem egy kis szekrényre esett, melyben a kulcs benne volt feledve. Kíváncsiságból kinyitottam. Könyvek voltak benne. Megnézem legalább, gondolám, hogy az én ideálom mit olvas. Egy imádságos könyvet pillanték meg. Meghatva vettem kezembe... kinyitám... s egyszerre felfordult velem a világ... Az imakönyv fedelei Boccaccio elbeszéléseit rejtették, s amit a kinyílt lapon találtam, a „csaló lány“-ról szóló novella volt... A szövegben illusztráció, oda helyezve az én ártatlanom egy ismeretlen ifju arczképe... Közel voltam az örüléshez, s ha ő itt van, nem tudom, mit teszek... Nagy küzdelem után végre megnyugtattam magam; visszatettem a könyvet helyére, s felvéve névjegyemet, ennyit írtam reá:

„Asszonyom! Láttam Boccaccio novelláit!... Ön elég alávaló volt rut játékot üzni legszentebb érzéssel... Isten önnel!

Ettől fogva a legboldogtalanabb embernek érzém magam. Fájdalmamat versekbe öntém ki ebben találtam vigasztalásomat sőt lassanként annyira megszerettem a versírást hogy egészen a költészetre adtam magamat. Később aztán a beszélyírást kísérlem meg, sokkal nagyobb sikerrel, s így most beszélyíró vagyok. A multakat pedig feledém, sőt talán az élet nyujt is még számomra egy parányi boldoságot ez ifjukori keserű csalódásért... Valódi tiszta boldoságot, mit a sir fog csak megszakitani“

Felsohajték, a mint e sorok végére jutottam. Szegény barátomnak nem adá meg a sors e remélt boldogságot... neki korán a sirba kelle szállnia, hol nem éri csalódás soha többé.

—y—f.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irta: Hackländer F. W.

(Vége.)

„Elég komolyan, arról biztosíthatlak. Vannak dolgok miket a legjobb akarattal s a legszilárdabb barátság mellett sem vehet fel könnyen az ember — később be fogod vallani, hogy igazam van.“

„Eredj és légy okos — azaz, ha csakugyan komolyan vetted s valami benyomást éreztél,“ folytatta nevetve a másik, „ugy elértük célunkat s azzal megtörtük unalmas, ijesztő lánczaidat.“

„Még többet is értél el s azt nem akarom elhallgatni előtted,“ válaszolt doktor Düring, mi mellett komoly ábrázatja csaknem komor kifejezést öltött, mit a másik azonban észre nem vett, minthogy szivartáskáját kereste s aztán megkínálván szivarral barátját, kiáltá: „Örülök, örülök s mindez után szívjuk a békepipát.“

„Mindez után bizonyára, de csak is azután,“ válaszolt nyugodtan a fiatal orvos, mialatt lassan, sőt bizonyos ünnepélyességgel kelt fel, aztán megállott az asztal mellett s arra támasztotta kezét.

Werkheim báró e szavakra, ugyszintén Düring sajtáságos magaviselete folytán igen meglepett arczkifejezést mutatott, azonban könnyed vállvonítással szivarra gyujtott, sőt karszékébe is ült, miután hasztalan szólította fel szintén leülésre a másikat egy kézmozdulattal.

Rövid szünet után ezeket mondá Düring orvos: „Hogy eddig, mint barátom, hamis játékot üztél velem, előttem ismeretes nyíltságodnál fogva sem fogod bizonyára eltagadni, nem is segítne az, mert frigy társad, Palmer kisasszony már bevallotta nekem s most itt vagyok, hogy figyelmeztesselek e meggondolatlan lépés szerfelett komoly következményeire.“

„Igazán, kedves barátom!“ válaszolt Werkheim, „elhiszem, hogy teljesen komolyan beszélsz, legalább szavaid ugy csengenek, de nem találok bennök értelmet, bocsásd meg ezt a kifejezést. Hamis játéknak nevezed — nos igen, ugy nevezhető — miattam lehet tehát hamis játék, de csak azért, hogy igazán gyötrelmes viszonyból mentsünk ki téged.“

„Az már megtörtént és Fanny egy másikkal jegyezte el magát.“

„Hála az égnek,“ mondá Werkheim, „s mit akarsz ennél többet, háládatlan fiu, nem vagy megelégedve a következményekkel?“

„De még mások is vannak, melyek végett komoly szót kell veled váltanom.“

„Ne légy unalmas, mi elértük célunkat, te szere-

tetreméltónak talátd menyasszonyomat, amit megbocsátok neked s itt nyujtom a kezemet uj barátsági frigyre.“

„Melyet talán később el fogadok, miután kibeszéltem magamat.“

„Csak semmi komédiát, kedves barátom!“ Kiáltott a másik csaknem bosszusan. „Ha akarod, bevallom, hogy tréfám kissé merész volt, talán vigyázatlan, de bizonyára nem olyas féle, hogy okod volna érte összeveszni régi jó barátoddal eredj csak, eredj csak!“

„Hagyj legalább beszélni,“ felelt a fiatal orvos igen komoly, kimért hangon, „ha aztán végül is ugy találod, hogy nincs ok differenciákra, ugy alá vetem magamat felszólításodnak.“

„Nos, beszélj hát unalmas lélek, de már most megmondok neked előre, hogy semmi szín alatt sem ereszkedem vitába egy olyan jó és derék fiuval, mint aminő te vagy, még csak a kellene!“

Doktor Düring meghajtotta magát, mielőtt szólt volna. „Engedd el nekem annak ecsetelését, mily benyomást tett rám Camilla kisasszony az első pillanatban.“ A báró tetszőleg mosolygott magában. — „El voltam vakitva, megrészegítve, ugy éreztem magamat, mint aki sötét viharos éjszaka után egyszerre fényes helyiségbe lép, nemcsak hogy ott a minden szépség és gyönyörűség összfogalmától fogadtassék, hanem hogy szép szemeknek tekintetén lássa és saját szívének dobogásán érezze, hogy épen nem reménytelen szerelem elé lép az ember.“

„Igazán élénk színekkel fested.“

„Csak érzelmeimet ecsetelem neked, hogy te is megértsd, mily nagyon szerencsétlennek éreztem magamat, midőn ő mindenesetre gyors, talán meggondolatlan szavamra kényszerítve látta magát, hogy azt a vallomást tegye, hogy barátsága, sőt szívesége, szeretettel teljes előzékenysége —“

„Nos, csak nem nevezheted barátságát —“

„Csak hamis játék volt, mindenesetre abból a jó szándékból, hogy lánczokat oldjon fel, melyek nyomaszóknak látszottak előttem.“

„Nos, látod s minthogy a szép közmondás szerint a cél szentesíti az eszközt, ugy azt hiszem, te is megelégedhetnél ezzel.“

„Nem akarod, hogy kibeszéljem magamat?“

„Mit mondhatsz még nekem, a veled való viszályra sohasem fogsz késznek találni.“

„Ismételd azt később, hálás leszek érte,“ tette hozzá a fiatal orvos egyforma hangon, — aztán kissé megindultan folytatta: „Hogy erre kimondhatatlan fájdalommal szivemben hagytam el őt, nem szükséges mondanom neked, ha nyiltan és becsületesen hozzá nem kellene tennem, hogy szeretem Camillát, oly szenvedélylyel szeretem, mi megrendítene téged, ha szivembe tekinthetnél.“

„Par exemple!“ válaszolt a báró komoly tekintettel felnézve.

„De meg fogod érteni, hogy mindannak daczára

el voltam tökévelve arra, hogy sohase fogom őt többé látni.“

„Az majd megvállik még.“

„De én nemesak ember, hanem orvos is vagyok s e tulajdonságban engednem kellett ma este madame Palmer sürgős hívásának s ismét abba a házba kellett lépnem, mely számomra annyi szépet és szomorut rejt magában.“

„Mikor volt az, ha szabad kérdezni?“

„Kilencz óra lehetett.“

„S most elmúlt éjfél, alig fél órája hogy nálam vagy, tehát nem egyenes uton jöttél onnan ide.“

„Az egyenes uton, de azért nincs szükséged olyan aggodalmasan nézned rám, mert biztosíthatlak, hogy madame Palmer roszulléte oly csekély volt, hogy csak kevés pillanatra foglalkoztatott.“

„Hm,“ mondá a báró, mialatt eldobta szivarát, mely talán kialudt, „ugy azután Camillánál voltál?“

„Igen, azután Camillánál voltam.“

„Két és félóra hosszág?“

„Annyi lehetett, nem tudom pontosan, mert vannak viszonyok, melyekben nem számítnak órákat.“

„Ah, akkor csak azt szeretném kérdezni,“ jegyezte meg Werkheim lassan felállva, „Szabad tán megtudnom, mi volt e hosszú párbeszéd tartalma? — Mindenesetre nem orvosi consultatio?“

„Nem, hanem Camilla kisasszony mélyen megindulva kért tőlem bocsánatot, hogy velem üzte ezt a hamis játékot. Ezt a megbánás valamennyi jelével tette, igen, forró könnyek között, röviden oly módon, mi a legmélyebben meghatott.“

„S azt éjjel tíz és tizenkét óra közt tette,“ mondá a báró a maga részéről is komoly hangon. „Illőbb időt választhatott volna ehhez — nos s milyen volt a vége ennek a különös párbeszédnek.“

„Azért jöttem ide, hogy közöljem veled s aztán magad határozod meg, vajjon mint barátok váljunk-e el egymástól.“

A báró gyórs sétát tett a szobában, aztán közelebb lépett a fiatal orvoshoz s nagy izgatottsággal kérdezte tőle: „Te is hasonlóképp hamis játékot üztél velem?“

„Én kevésbé, mint a sajátságos viszonyok, melyekbe bonyolítottál. De szeretnék megkímélni ama párbeszéd részleteitől.“

„Jobb is!“ kiáltott a másik hevesen, „nincs is rá szükség — de légy oly jó és ments meg ettől a rettenetes kétségtől.“

„Vajjon neked tetsző módon tehetem-e, nem tudom, mert nyíltan meg kell neked vallanom, hogy midőn Camilla kisasszony e neked szóló levelet átadta nekem, itt kivette azt, „keblemre borult s omló könnyek között — — biztosított szerelméről!“

Werkheim báró nagyon elsápadt erre, keze reszketett, midőn átvette a levelet, nem hogy mindjárt elolvassa, hanem hogy maga mellé tegye az asztalra, mire kissé zavart vonásokkal mondá: „Sajnos, oly igaznak,

nyílnak és becsületesnek ismerlek, hogy nincs okom kételkedni szavaidban, szintugy meg vagyok győződve arról is, hogy most nem volnál képes hamis játékot üzni velem. — — Engedd meg tehát, hogy e levelet a lehető nyugalommal olvassam el.“

Mínthogy egyidejűleg valami formaszzerű meghajtást tett, ugy nem maradt egyéb hátra a másiknak, mint hogy ezt hasonló módon viszonzozza és elhagyja a házat.

Két nappal azután Düring levelet kapott barátjától, melyben ezeket olvasá: „Fáradtságomba került visszanyerni higgadtságomat s ez is csak azután történt, miután Camilla, hasonlóképp néhány könyesepp közt, igazolta előttem szavaidnak igaz voltát, miben egyébiránt nem is kételkedtem, mert már első látogatásod után bevallotta nekem, mily mély benyomást tett személyiséged ő reá.

Ehhez képest elvesztettem „hamis játék“-omat s hogy nyereséged mellett még extra is kifizesselek, küldöm neked a mellékelt cartonban azt a bizonyos értékes ind sált, jó alkalmazást remélve s maradok, pár évre utazni szándékozva, mindennek daczára őszinte és hű barátod Richard.“

* * *

Csak az a hozzátenni valónk van még, hogy pár hónapig csodálkoztak ama eseményen a városban, de csakhamar teljesen megfoghatónak találták azt, hogy a híres énekesnő a fiatal orvosnak nyújtotta kezét, aki, amint hitelesen tudva volt, drága anyjának életét már több ízben megmentette tudománya által.

Akkor nézlek.....

Akkor nézlek, mikor nem is sejtéd,
Akkor rablom én meg arczodat;
De ha olykor reám téved szemed
S tetten értél... — ugy fáj e tudat.

Szégyellem magam, mint bohó gyermek,
Mely kapkod az égre csillagért — —
Nem vádolsz — és mégis oh én félek...
Sujtva vagyok, mint kit búbaj ért!

Ne nézz hát rám, ne emeld rám szemed!
Nem vagyok — ne gondolj rólam mást.
Nincsen vágyam... oh hisz' nem is lehet: —
Csak én téged lássalak folyvást.

Örsi Géza.

Levelek egy szép lányhoz.

XIX.

..... márcz. 29. 187...

G... faluban voltam néhány napig, azért nem irtam a kijelölt időben.

Tudja-e, édes Evelin, mit tesz falun lenni? Alig hiszem, hisz ön még soha se mozdult ki ama nagy város falai közül. Hallja tehát. Gondolja el, hogy sokáig, nagyon sokáig büzhödt levegőjű falak közé volt zárva, hova se napfény, se virágillat, se madárdal soha be nem hatott; e börtönből aztán hirtelen kiszabadul s ellepi a ragyogó sugárözön, elbódítja a virágok illatárja, édes álmadozásban ringatja a madarak zenéje, úgy érzi magát, mintha ismét ama boldog gyermekkor tündérligetein szaladgálna, melyen évekkkel ezelőtt (bocsánat, ezt magamra értem, mert hisz ön még most is gyermek) csapongott vigan, gondtalanul, boldogan... Lelke megittasul arégnem élvezett balsamos légtől, körötte és szívében minden ragyog, mosolyog stb. stb. Ilyeténformán éreztem én magamat e pár nap alatt s így is érzem, valahányszor falura megyek. A világ alakoskodó önzése, hideg fesszécsége, aljas önérdelkei elmosódnak az ember szeméi elöl; őszinteség, előzékenység, szíves nyájasság ölelik körül s azt hiszi pillanatra, hogy talán nem is oly csunyák az emberek, mint addig hitte vagy talán ítélete igaztalan s elhamarkodott volt. S a lányokat látná ön, édes Evelin! Minő őszinték, minő kedvesen természetesek, minő gondos házi gazdasszonykák, minő szíves vendéglátók, szóval: minő méltók az önök... csodálatára! Higye meg, ha hatalmamban volna, minden fiatal embert falura vagy efféle kisebb városkába küldenék nősülni s első magam volnék... Ott mindent megtalál az ember, amit csak egy kis feleségtől kívánni lehet s amit önök legnagyobb részénél hiába keresünk....

Nem is csodálom, ha aztán úgy elröpitik a g...-i lányokat, hogy alig érkeznek megnőni.

Fájdalommal tapasztaltam azonban ez egyszer, hogy a nagyvárosi mesalliance itt is kezd lábrakapni. A többi közt egy gazdag családot is merek ott, kinek két leánya van; egyik két éve,

hogy férjhez ment s a másik jegyes. Ismertem mindkettőt mint leányt s most ismerem őket mint feleséget s jegyest; egyik egy törvényszéki bíró neje, a másik egy főmérnök jegyese, tehát a nők társadalmi állása ellen semmi kifogás, sőt nemcsak kifogás nincs, de merem állítani, hogy éppen ez állások képezik a szülők ámbiczióját s legfőképen ezek voltak a mesalliance kapcsai.

Tudja-e, hogy jöttek létre e mesallianceok? Mikor a lányok felnöttek, a papa szélnek eresztette a lányok hozományát, mely egyenkint készpénzben 60 ezer forint. Persze tömegesen jöttek a háztüznézők, kik csakhamar meg is szerették a lányokat s mint kérők léptek fel. A választás megtörtént s az egyik ma elégedetlen, búskomor asszony, a másik meg szerelemnélküli jegyes, bár az előbbi a világgal az ellenkezőt akarja elhitetni s az utóbbi boldognak mutatja s képzeletét magát.

Szegény teremtések! Ha látná, édes Evelin, ama negélyezett boldogságot, mely minden mozdulatából s minden szavából kirí az asszonynak s ha látná a jegyest, kinek egész viseletéből kitűnik leendő férje iránti teljes érzéstelensége: nem hiszem hogy nem szánná őket. Az asszony (most 17 éves) merengő, nyugtalan, (többnyire szüleinél tartózkodik) csupa megbánás és vágy azután, amit még eddig szíve nem kapott, de amit most már megkövetel: egy szerető, rokonlélek után. Most már vágyhat! Szent kötelékek tartják fogva s más sorsa nincs, mint elvérzeni. Pedig elvérzeni örök sóvárgásban, nem is egyedül, hanem a rideg megszokottság kényszerűségének vaspánczéla alatt, máshoz kötve, kiből mindent látunk, csak a szeretett és szerető lényt nem: borzasztó állapot lehet! Én, mint tudja, szintén örök sóvárgásban élek elolthatatlan vágygyal és szenvedélylyel egy lény után, ki sohasem lesz az enyém: s mellette mégis boldognak mondom magamat, mert legalább szabad reményemnek lennie; de neki ez sincs, ez sincs!

A jegyes annyira érdeklődik völegénye iránt, hogy soha eszébe se jut s ha valaki vagy mamája említi vagy mond róla valamit, oly közönyösen

hallgatja mint egynémely jelenemlevő jogász.... a római jog tárgyalását. No de a mama annál többször említi leánya boldogságát s a völegény távolléte fölötti keservét s a menyasszony végre is kénytelen úgy tenni, mintha maga is ebben a hiedelemben volna. Így teszi boldoggá a szülők egy része mainap leányait.

Ajánlom figyelmébe, nehogy önök is így járjanak.

Elemér szívügyeiről a legjobb akaratallal sem irhatok önnek, mert alig van mit. Mióta csalódott, keveset ad a nővilágra, különösen azokra, kik hiszik, hogy van okuk a hiu affektálásra. Szemei előtt szétfoszlott a nymbus, melybe ezelőtt a hölgyeket öltöztet; most csak festet lát. Azt tartja, van szép leány elég (ami egyesek hiuságának ugyan nem valami bizelgő) s majd akad neki is; arról, hogy többé utánuk járjon, szó sincs; nem érdemesek reá... És ebben tökéletes igaza van.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

Előfizetési felhívás. Az 1878-dik évi december hó 10-dik és következő napjain Budapesten tartott V. [Színész-Congressus Naplójaára mely Kecsköszky Ödön országgyűlési gyorsíró jegyzetei után megjelenik egy kötetben, és tartalmazni fogja nemcsak a szónokok beszédét egész terjedelemben, hanem minden — a congressus elé terjesztett — jelentés, javaslat és indítvány teljes szövegét is.

Midőn a magyar színészegyesület központi igazgató-tanácsa e napló kiadását elhatározta, mindenekelőtt a congressuson nyilvánult közóhajtást tartotta szemei előtt, de maga is meg volt arról győződve, hogy a közelebbi congressus érdekes mozzanatairól nemcsak a színészet tagjai, hanem a közönség is ezen az uton nyerhet leghitelesebb értesítést.

A 10—12 ives kiállítása 500 példányban, körülbelül 250—300 frtot (500 példányon felül minden további 100 iv 2 frtot) vesz igénybe. Hogy ezen összeggel az egyesület pénztárát ne terheljük, legcélszerűbbnek láttuk a kiadását előfizetés útján eszközölni, remélvén, hogy a kongressusi tagok — kik működésük hiteles rajzát ohajtották birni, — valamint a színigazgató urak nemcsak maguk fognak előfizetni, hanem — legközelebb érdeklett — pályatársaik, sőt a színügypártoló közönség körében is gyűjtenek annyi előfizetőt, amennyi a költségeket fedezi.

Egy példány előfizetési ára egy forint.

Az előfizetési összeg Együd István pénztárnok urhoz, (a népszínháznál) legfőlebb jövő 1879. évi január 15-dikéig okvetlenül beküldendő, annyival inkább, mert

a „Napló“ az nap adatik sajtó alá, és csak annyi példányban fog nyomatni, a hány előfizető lesz.

A — nyilvános számadás útján igazolandó — kiállítás költségek fedezése után fenmaradó összeg — amely hogy jelentékeny legyen, csak az előfizetőket gyűjtők buzgalmától függ, a nyugdíjalaphoz fog csatoltatni.

A Napló, ha 1879-dik évi január 16-dikán sajtó alá adathatik, legfőlebb jövő évi február közepén megjelenik.

Minden 10 előfizető után egy tiszteletpéldány adatik.

Teljes bizalommal tesszük le az V-dik színész-congressus naplójának sorsát a magyar színészet kezeibe, s hisszük, hogy az, ezen érdekes mű előfizetésénél tömegesen fog csoportosulni.

Kelt a m. színész-egyesület központi igazgató-tanácsának 1878-dik évi december 28-dikán Budapesten tartott üléséből.

Kovács István s. k. h. jegyzőkönyv-vezető. Feleki Miklós s. k., alelnök.

— **Elhívás!** Midőn a mostoha viszonyok s a közjótékonyosság sokoldalu igénybevétele daczára kérelmet bátorkodunk intézni a nagytekintetű magyar közönséghez, azon tudat buzdit bennünket, miszerint a magyar nemzet még sohasem tagadta meg segélyét s pártfogását oly intézményektől, melyek hazafias és közművelődési czélokért buzgólkodnak.

Két éve, hogy Bécsben, a külföld egyik leghiresebb egyetemén, a magyar nemzetiségű tanuló ifjak egyesületet alapítottak. A fő indok, mely tömörülésre készteté az akadémiái magyar ifjuságot, azon fájdalmas tapasztalat vala, miszerint a magyar korona országai-ból évről-évre Bécsbe sereglő, az ezeret meghaladó s felében magyarajku tanuló ifjak nagy száma, egy a hazafias lelkületet megőrző menhely hiányában önkénytelenül is, de jobbadán agitatio folytán besodortatván az itt fenálló számos, nemzetiességi czélú és jellegű akadémiái egyesület ténykedési körébe, a hástól elidegenülve vagy hazafiatlan eszmék szolgálatába lépett vagy legalább a haza ügye iránt való közönyösség által megmételtyezve tért vissza szülőhelyére. Jogosan fájlalták a hazai körök is a tanuló ifjuságnak különösen Bécsbe való tömeges kivándorlását és mi bátran kimondhatjuk, hogy ily körülmények közepette egy akadémiái magyar kör létesítése Bécsben nem csupán üdvös és czélszerű, de elodázhatlan szükség és köteleesség volt.

Megalakult tehát a „bécsi akadémiái magyar olvasó- és társaskör“, hogy zászlaja alatt egyesítse az egyetem, müegyetem és az akadémiák magyar ifjait és azokat, kik magokat magyaroknak vallják, megalakult hogy megőrizze hiven a hazafias érzületet, hogy emelje a nemzeti öntudatot, hogy művelje a tagokat minden irányban, de mindig és mindenütt magyar szellemben. Ez volt körünk törekvése eddig, ez lesz programnak ezután is.

De a szép czélú kör méltó fentartása és hatályos működése anyagi áldozatokkal van egybekötve és bár

kétszáz tagja van már egyesületünknek, a tagsági díjakból befolyó pár száz forint csupán rövid időre biztosítja annak fennállását. Alázatos kérelmet intézünk ennél fogva a hazai körökhöz, kegyeskedjenek pénzzel, könyvadományokkal vagy bármily czélszerűnek ígérkező módon ügyünket gyámolítani és nagybecsű pártfogásuk által körünk fennállását lehetővé tenni.

Bizton reméljük, hogy hol kevésbé jelentékeny nemzetiségek, magokéva téve fiaik helybeli akadémiai egyesületeinek ügyét, dus gyámolításban részesítik ezeket, a magyar nemzet sem vonandja meg tőlünk áldozatkész hazafias részvétét.

Bécsben, 1879. január havában.

A Bécsi akad. Magyar Olvasó- és Társaskör nevében (I. Teinfaltstrasse 6.) Gróf Károlyi László, elnök Pintér Gyula, alelnök. Mátray Miksa, főjegyző. Ajtai Ödön, biz. tag.

— **Kompóthy Tivadar** előfizetést hirdetett „Képek a tengerész életből“ czim alatt kiadandó művére, — írja egyik teletölves munkatársunk és előfizetőnk — még a mult év elején. Én is előfizettem — nem találná-e a t. szerkesztőség helyénvalónak, megkérdezni K. T. urat: vajjon a tengerbe veszték-e az ígért képek? vagy mikor fognak megjelenni?

Helyi tárogató.

Sárváry Ferencz a deb. kir. törvényszék elnöke s kir. tanácsos nincs többé. A vonatkozó családi gyászjelentés így szól: Özvegy Sárváry Ferenczné született Nemetujfalui Simonffy Jozefa, gyermekei Lőrincz, továbbá Izabella és Róza, mélyen keseredett szívvel tudatják áldott emlékü jó férje, illetve páratlan jóságú édesatyuk királyi tanácsos és debreczeni kir. törvényszéki elnök **Sárváry Ferencz urnak** folyó 1879-dik évi január 6-kán délután 8 órakor, harmadfél hónapi súlyos betegeskedés után, 71-ik évében történt csendes kimúltát.

A boldogultnak földi részei folyó hó 9-kén délután 2 $\frac{1}{2}$ órakor a helyi hitv. szertartása szerint elébb a czepléd-utczai 2571. sz. alatti házuknál, majd a nagytemplomban megtartandó gyászszertartás után a czepléd-utczai sirkertbe fognak nyugalomra tétetni.

Mely végtisztességtételre a boldogultnak rokonai a kir. törvényszék tagjai, az ügyvédi kar, továbbá barátai, ösmerősei s a t. közönség ezennel meghivatnak. Debreczen, 1879. január 7.

E jeles férfi földi maradványait tegnap d. u. $\frac{1}{2}$ 3 órakor temették. Temetése egyszerű s mégis impozans volt. A gyászravatal mellett a főiskolai énekhar gyászdalokat zengett és körülötte Debreczen összes társadalma képviselve volt. Ez bizonyítja leginkább azon általános tiszteletet, melyben az elhunyt állott. A koporsó körül a gyászoló családon kívül ott láttuk Simonffy Imre polgármester kir. tanácsost, a megyei, városi és törvényszéki tisztikart, testületek, egyletek, intézetek képviselőit, Huzly prépost kanonokat, báró

Coburg tábornokot, gróf Csáky Kálmán honvéd lovas alezredest, Becsey honv. őrnagyot, a közös és a honvédségi hadsereg számos tagjait teljes diszben, Halmágyi Lipót kir. tanácsost, az ügyvédi kart, a sajtó, bankok s keresk. kamara képviselőit, számos hölgyeket sat. sat. A koporsó körül városi huszárság képezett diszörséget. A gyászmenet a halottas háztól a harangok zugása között indult a ref. főtemplomba, hol nt. K. Toth Mihály mondott egy, az elhunyt ritka polgári érdemeit, erényeit méltányló segyszersmind gyászbeszédet. A főtemplomból a czepléd utczai temetőbe szállították az elhunyt földi részeit, hol örök nyugalomra helyezettek. A béke szelid angyala őrizze az elhunyt csöndes álmait! Emléke köztünk marad lelkesítő példának.

Értesítés. A helybeli „nőtlen urak“ s a cs. kir. hadsereg és a m. kir. honvédség itt állomásozó nőtlen tisztjei által a „Korona“ vendéglő termeiben rendezendő zártkörű harmadik társas-estély folyó 1879 évi január hó 17 napján pénteken fog megtartatni; tisztelettel a rendezőség. Kezdeté 8 órakor.

Színházi hír. Folyamatban levő országos vásárlunk látogatóinak is alkalom nyújtatik, hogy színi évadunk jeles három ujdonságát élvezhessék. E czélból adatik holnap azaz szombat: A kornevilli harangok. Lecocq világhírű operetteje; vasárnap: Pirosgyugyelláris, Csepregi kitűnő és legújabb, nálunk is két ízben nagy sikerrel adott eredeti magyar népszínműve; továbbá hétfőn: Egy huszárkaplár Bécsben (Ihr Korporal). Reméljük, hogy mind három napon zsufolásig fog megtelni a ház.

A bécsi Akad. Magyar olvasó- és társaskör. (I. Teinfaltstrasse 6.) Lapunk szerkesztőségéhez a következő levelet intézte. „Bécs 1879. jan. 1-én. Tekintetes szerkesztő s laptulajdonos ur! Ama nagybecsű s hathatós pártfogás, melyben a közjó és művelődés buzgó bajnoka: a magyar sajtó együletünket mindeddig részesíté, elmulaszthatlan kötelességünk ké teszi, hogy hálával emlékezzünk meg azon kegyes jóakaratról, melylyel Uraságtok körünk részére a „Déliláb“ egy példányát díjtalanul átengedte.“

Fogadja tehát Uraságtok legmelegebb köszönetünket és biztositásunkat, hogy a „bécsi akad. magy. olvasó- és társaskör“ évkönyvei örök hálával fognak tanuskodni azon nagybecsű gyámolításról, melylyel Uraságtok hazafias czélokért bár szerény eszközökkel, de megtörhetlen erélylyel buzgolkodó körünket lekötölezte.

Uraságtok kegyes segédkezését körünknek továbbra is kikérve, hazafias tisztelettel vagyunk a „bécsi akad. magy. olvasó- és társaskör“ bizottsága: Gróf Károlyi László, elnök. Mátray Miksa, szig. orvos, főjegyző.

Mi részünkről szívből kívánjuk, hogy a föntemplított kör nemzetiségünk javára és dicsőségére hasson, gyarapodjék és virágozzék! Megemlitjük ezuttal hogy a körben irodalmi, zene- és franczia klub is alakult, melyek működésüket már megkezdték.

Helyreigazítás a „Déliláb“ 53-ik számában

Illyés Bálinttól megjelent költeményben eme sajtó hibát: „Élet terhétől megrakottan“ ekként javítjuk ki: „Édes terhétől megrakottan.“

Személyi hir. Lapunk szerkesztő kiadója gróf Csáky Alfons, már néhány nap óta és jelenleg is, Kasán időz családi ügyekben.

A jogászsegélyző-egylet bálja ma este tartatik meg a táncsteremé átalakított színházban. E bál évadunk legfényesebbe lesz. Számos vidéki fogja beépíteni.

— **A háziasítók** című jeles vigjátékát Berczik Árpádnak adták tegnap szinpadunkon, melyben Mándoky (Ambró) szerepének helyes fölfogása és keresztül vitele által ismét igen előnyösen mutatta be magát. Törökne (Elekesné) és Lászné (Teréz) egymással vetélkedtek nemcsak a cselszövésben, hanem művészetök ragyogtatásában is, a mire különben elég bő terök nyílt. Szathmáry Árpád páratlan humorral adta a vén papucsos doktort, ki Mándokyban véli föltalálni házias boldogságának különben csak képzeletben létező rémét, azaz imádott nejének Gyula nevű leánykori udvarlóját. Némi kis erőltettség leszámításával Traversz is megállta helyét. Mészáros Ilka szavalása helyenkint, kivált hol hosszabb mondókája volt — kissé monotonul hangzott. Az összeloadásra el lehet mondani, hogy az kitűnően sikerült és a közönség pompásan mulatott.

A deb. iparos ifjúság önképző és betegsegélyző egylete mult vasárnap, azaz jan. 5-én tartotta meg tisztújító közgyűlését. Miután elnök tisztársai nevében is leköszönt, következett a tisztújítás a következő eredménnyel: Elnök lett Stiber János (mult évi) egyhangulag, I. alelnök lett Lőrincsák László egyhangulag, pénztárnok lett Gréf Sándor (mult évi) egyhangulag, titkár lett Grünwald József egyhangulag, II. alelnök lett Móricz Bertalan (mult évi) 35 szavazattal, jegyző lett Veréb Lajos 31 szav., gazda lett Zavilla Gyula 38 szav., könyvtárnok lett Veszeloovszky Antal egyhangulag. — Választmányi tagok lettek önállókból mint alapító s pártoló tagok: Huber József, L. Nagy Bálint, Kíszel István, Gyóry János, Juhász József és Varga Lajos. Rendes tagokból: Szuhly Vincze, Debreczeni József, Móricz József, Hegedüs János, Perge Gábor, Hegedüs Károly, Wibyrál János, Szilvay József, Antal Vincze, Geszty Kálmán, Kis István, Faragó István, Tokody Károly és Rásztóczy László. — Póttagok lettek: Lőrinczi Ferencz, Nagy András, Mank Imre, Szöke Sándor, Barta Mihály és Barta János. — Kelt Debreczen, 1879. január 8-kán. Az új választmány nevében Stiber János.

— **A depr. irodalmi és művészeti kör** ivartartóit, vagyis azon t. hölgyeket és urakat, kik a kör szervező bizottságától tagok gyűjtésére aláírási ivateket elfogadni szivesek voltak, — ezennel tisztelettel felkérjük, hogy ezen ivateket — melyeket már f. évi január 1-ig vagy a főiskolai könyvtárban

vagy lapunk szerkesztő-kiadó hivatalánál (Debreczen, Varga utca 3256) kellett volna átadni, most már e két czim valamelyikére mulhatlanul beküldeni kegyeskedjenek, hogy a szervező bizottság az aláírás eredménye felől kellőleg tájékozva lévén, a szükséges további lépéseket a kör érdekében mielőbb megtehesse.

— **A népszerű előadás,** mely] fötanodánkön Géresi Kálmán tanár által mai lett volna megtartandó, a jogászsegélyző egyletnek ugyancsak mai bálja miatt elnapoltatik péntekhez egy hétre. Akkor majd a telephon, mikrophon és phonograph is be fognak mutatni: E közleményt Békési Gyula, a főiskolai főgymnasium igazgatójának megkeresésére hozzuk a t. közönség tudomására.

A debreczeni polgári-kör könyvtára gyarapítására folyó 1879-dik évi január 18-kán a „Korona“ vendéglőben tartandó zártkörű tánczvigalmat rendez. Belépti-jegy személyenkint 1 frt. Kezdeté 8 órakor. Belépti-jegyek e meghívó előmutatása mellett válthatók a kör pénztárnoka Szabó József urnál, Tóth Gyula városház alatti vaskereskedésében, a kör helyiségében és estve a pénztárnál. Felülfizetések szivesen fogadtatnak.

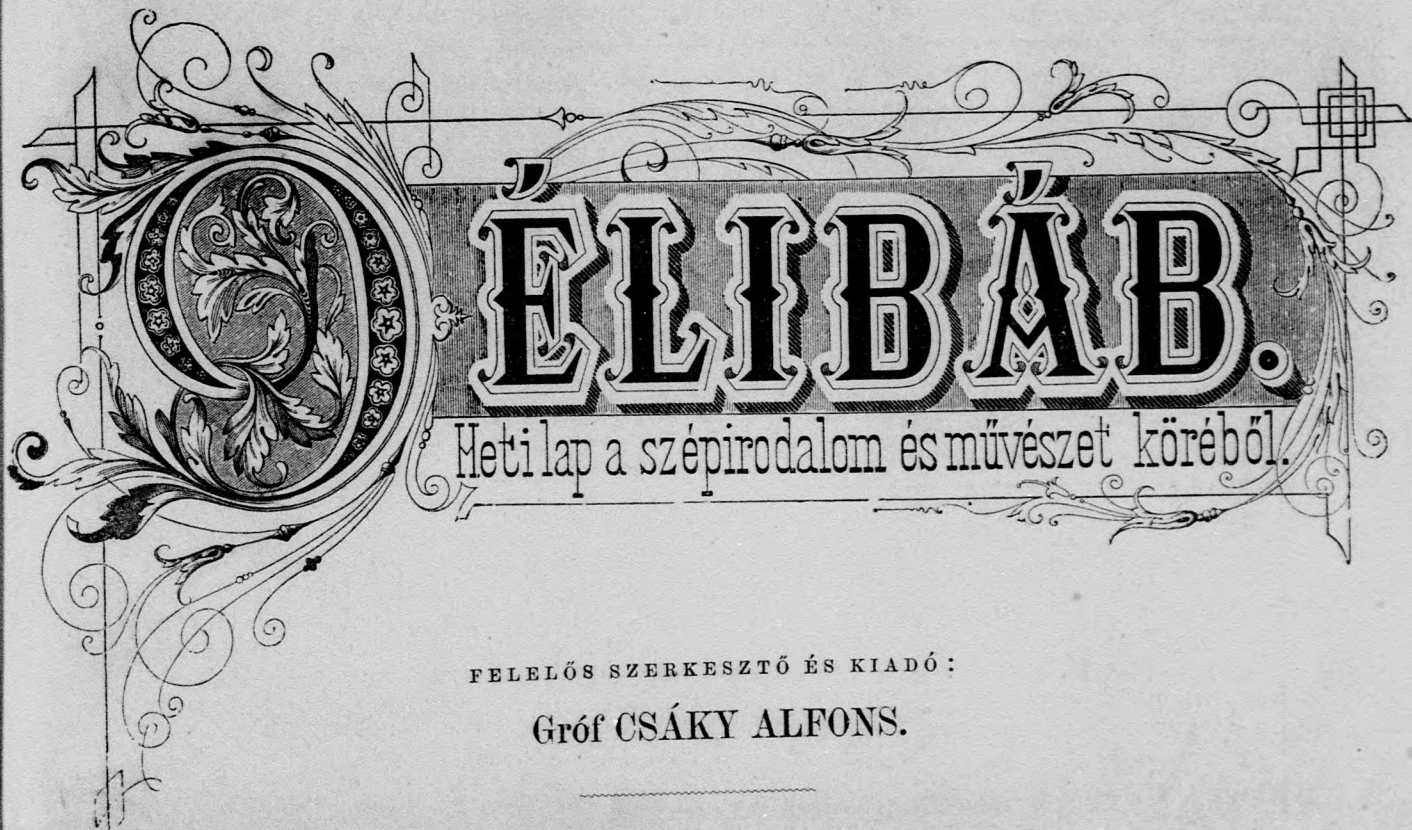
— **Eljegyzés.** A „Debreczen“ belmunkatársá Grünwald József szombaton jegyezte el Miskolczon Deutsch Péter ottai kereskedő leányát Jeannette k. Áldás a tiszta szerelemből kötött frigyre.

— **Egy figyelmes kalefektor.** Javában folyik tegnap d. e. a v. biz. közgyűlés. Egyszerre kinyik az ajtó s belép rajta egy surczos atyafi ünnepélyes ábrázattal, prófétái ihlettséggel terjeszti szét kezeit a légben, aztán fejével megelégedett bölintgatva ismét eltűnik. E mysticus jelenet sokakat meglepett, azonban a meglepetés csakhamar általános megelégedéssé változott, midőn kiszült, hogy a közgyűlés e titokzatos embere a kalefektor volt — ki meggyőződést szerzendő arról, vajjon a város atyái nem fáznak e meg — tapogatta meg a szoba levegőjét.

— **Lapunk t. olvasóit, illetőleg mindazokat, kik a „Déliab“-ra előfizetni szándékoznak, ezenel és újból fölkérjük, hogy előfizetéseiket mielőbb tegyék meg, mert fölös számú példányokat nyomatni nem fogunk. A „Déliab“ előfizetési ára egy évre 6 forint, félévre 3 forint, három hónapra 1 forint 50 kr.**

TARTALOM: 1. A lemondás dalaiból. (költ.) Dengi János. 2. A végzetes paripa. (Elbeszélés.) Irta: Vértési Arnold. 3. Zsutai János költeményei. Igmándi József. 4. Néró király. (költ.) Rudnyánszky Gyula. 5. Egy barátom naplójából. — y — f. 6. Hamis játék. Irta: Hackländer F. W. ford. Aradi J. 7. Akkor nézlek. . . (költ.) Örsi Géza. 8. Tárca: Levelek egy szép leányhoz. 9. Hírek az irodalom, művészet és közművelődés teréről. 10. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Saktalány. Számrejtvény. A helyesen megfejtők nevei. Vegyes. Hirdetés.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1879.

HETI NAPTÁR.

Január.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-oros naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kél. ó. p.	nyug. ó. p.	kél. ó. p.	nyug. ó. p.
11 Szomb.	Hygin	Tilda	30 Anizia	16 Sab Vajehi	7 52 4 18	952 346		
12 Vasár.	Ernö püspök	Jámbor	31 A 30 Melania	17 Ezeziel	7 52 4 19	133 5 0		
13 Hétfő	Veronika. Vidor	Vidorka	1 Január 1879	18	7 51 4 20	228 6 1		
14 Kedd	Bódog hitv.	Mór	2 Szilveszter	29	7 51 4 21	333 654		
15 Szerda	Remete Pál	Rem. Pál	3 Malachias	20	7 51 4 22	445 743		
16 Csütör.	Marczel, Géza	Gyöző	4 70 tanitvány	21	7 51 4 23	6 3 821		
17 Péntek	Remete Antal	Remete A.	5 Theopompt	22 Gida	7 50 4 24	720 50 8		

SAKTALÁNY.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

Spuller Jánostól.

sze	tak	Es	szi	jóng	ve	él	egy
ő	Keb	tél	let	Bol	si	tesz	ta
ket	vem	va	tet	bus	ütt	Ra	led
én	e.	ben	gem	re	el	felt	rom
szál	re	szen	te	volt	tet	lek,	te
lem	rom	gem	dog	Folt	ba	sze	Mert
is	ő	És	él	ve	a	Ez	hiv
bus	volt	en	vo	ál	sze	volt	bu
szi	ba	csak	té	ne	dog	met	Ve
ho	tyolt	ma	mig	mely	nok	zsás	tott
Hisz	El	kem	bol	dál	dé	volt	ár
ba	Srád	em	Fá	ró	let	volt	ja
sir	vem	me	ve	va	ho	im	A
Ti	nolt	r	im	rá	in	szi	e
te	des	sziv	is	je	szen	va	zád
tok	lék	tok	Mig	ved	Az	bá	Nem

SZÁMREJTVÉNY.

Vilmától.

- 1, 2, 8, 12, 11, 15, 3, 9. E nélkül az ember élte,
Rideg, kopár nincs reménye!
- 18, 1, 24, 23. Nem is édes, ha nem lopjuk,
Mégis jobb, ha csak úgy
kapjuk! —
- 6, 7, 20, 4, 29, 15, 24, 9. Minden sziv ez után sóhajt,
Mást, az én lelkem sem óhajt.
- 13, 24, 15, 14, 4. Nincs ember, ki ezt ne tegye.
Bár különböző rendszerbe.
- 23, 17, 12, 6, 29, 16, 7, Király! vezényel, parancsol.
Egy intés, mind neki hódol.
- 28, 27, 17. Neve sok szép csinos hölgynek
- 16, 22, 15, 17, 9, 10. Használják szerelmi czímnek
- 9, 17, 15, 24, 25. Ha a bánat ott lejárna!!
Mint a hogy a nóta mondja.
- 21, 14, 9, 5, 27, 27, 16, Az egész élet ebből áll.
- 21, 20, 12, 22, 6, 18, 19. Hadfi ha áthágtá halál!
1—20-ig. Hej rá illik ez most sokra
Ebbe, a czudar világba! —

A „Délbáb“ 52-ik számában közölt sak-talány
érteménye a következő:

Jobb volna tán pihenni lenn
Álmodni mély, nagy álmokat,
Pihenni lenn, nyugodni lenn
Bólingató hüs fák alatt,
És végtelen álom között,
Mindent mindent, felejteni
Mint mosolyogva élni és
Titkon könnyüket ejteni!

A számrejtvény pedig: „Magyarország nem volt,
hanem lesz.

Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:
Gróf Csáky István, Gróf Csáky Natalie, Váradí Hon,
Vecsey Margit, Némethy Jolán, Buday Vilma, Sárossy
Janka, Fekete Róza, Kis Albert, Hevessy Ernő, Várkövi
Iren, Erdélyi Gyula, Szirmay Jolán, Kádas István, Pap
György, Tóth Ferencz, Sóma Emma, Havassy Judith
Nagy Imre, Farkas Guszti, Gróf Csáky Adorján
Knol Jozsefa, Teressy Szerafin, Wolf Mariska, Péchy
Katicza.

V e g y e s.

Török szultánok. A jelenkorig következő szultánok uralkodtak. I. Ozman (1299—1326.), Urchan 1326—1359.), I. Murad (1359—1389), I. Bajezid (1389—1402), I. Mohammed (1403—1421), II. Murad (1421—1451), II. Mohammed 1451—1481), II. Bajezid 1481—1512), I. Szelim (1512—1520), I. Szulejman (1520—1566), II. Szelim (1566—1574), III. Murad (1574—1595), III. Mohammed (1595—1603), I. Ahmed (1603—1617), I. Musztafa (1617—1618 és 1622—1623), II. Ozman (1618—1622), IV. Murad (1623—1640), I. Ibrahim (1640—1648), IV. Mohammed (1648—1687), II. Szulejman (1687—1691), II. Achmed (1691—1695), II. Musztafa (1695—1703), III. Achmed (1703—1730), I. Mahmud (1730—1754), III. Ozmán (1754—1757), III. Musztafa (1757—1774), I. Abd-ul Hamid (1774—1789), III. Szelim (1789—1807), IV. Musztafa (1807—1808), II. Mahmud (1808—1839), Abd-ul Medzsid (1839—1861), Abd-ul Aziz (1861—1876), V. Murad (1876), II. Abd-ul Hamid (1876—).

Sajátságos véletlen. Egy felköszöntő alkalmával, melyet az ismert horvát író és zágrábi városi-tanácsos Gjuró Dezelic az 53-ik sorgyalogezred tisztikarának adott lakománál mondott, a következő historicus tényt beszélte el: „A 15-ik században történt, hogy a zágrábi káptalan egy Philippovic nevű kanonoka, az akkortájt szüntelenül dühöngő horvát-török harcok egyikében a muzulmánok fogságába esett. A törökök nagyon magas váltságdíjat követeltek érte, mit a zágrábi káptalan vagy nem birt, vagy nem akart kifizetni, elég a dologhoz, hogy Philippovic nem lön szabadon bocsátva, minnek következtében, hogy életét megmentse, az Izlamhoz tért. Mehemed Beg Philippovic nevet vett fel és miután az akkori szokás szerint pap létere a fegyverforgatásban és hadviselésben is kitűnő jártassággal birt, a janicsárok közé lépett. A volt kanonokból a legfanatikusabb ozmanli lett, és Boszniának a törökök által történt meghódításában tevékeny részt vett, és élethossziglan a keresztény leggyűlöletesebb ellensége és üldözője maradt. Az akkor uralkodó padisáhtól kiterjedt uradalmakat kapott ajándékba a Török-Horvátországnak nevezett területen.

A jelenleg is fennálló, gazdag és nagy befolyású Philippovic-Beg család ő tőle származik, mely családnak sarja, Bosznia legujabb meghódítója, Philippovic báró, tábornagy, és öcsce a zágrábi főhadparancsnok. A sors egy sajátos játékra úgy hozta magával, hogy említett Mehemed-Beg Philippovic által alapított család egy ivadéka Boszniát az osztrák-magyar koronának ismét visszahódítván, a keresztényeket a török járom alól felszabadította.

Uj amerikai párbajt találtak fel legközelebb Detroitban, melyet minden párbajkedvelőnek a legmelegebben ajánlhatunk. Két fiatal ember szerelmes volt egy hölgybe, ki nem volt képes köztük választást tenni, az imádók tehát elhatározták, hogy a dolgot párharccal intézik el. A harcztéren azonban a segítők egyike a következő javaslattal állt elő: „Gentlemans, ti mindig jó barátok voltatok, míg ez a szerelem össze nem vesztett. Ha egyikőtök a másikat megöli, ez az életben maradádnak szerencsáját is zavarni fogja. Lőjjetek mind a ketten arra a nyirfára ott, s aki a czélt jobban eltalálja, az elveszi a szépet, a másik pedig nem gondol többé rá, mintha meghalt volna s a mellett még az az előnye is lesz, hogy később talán más, jobb parthiet csinálhat.“ És úgy történt, A. belelőtt a faderékba, B. pedig elutazott San Franciscóba, hol 4 hét múlva csakugyan el is vett egy gazdag örökösöt, míg A. most is nőtelen, mivel hölgye még most sem határozta el magát. Az ilyen párbajok minden veszély nélkül valók, sőt még igen egészségesek is.

A chinai nők társadalmi állása. Chinában a nők bántalmazása ismeretlen, noha bizonyos körülmények között a férj korlátlan ur neje élete és halála felett és egy nő, kikezét férje ellen emeli, 100 bottal büntethető s a férjnek az elváláshoz is joga nyílik. — Tény az hogy a szegényebb nők általában igen jó bánásmódban

részesítettnek férjeik által, s nem ritkán ép oly éles nyelvűen tudnak rajtok uralkodni, mint a nyugat bármely nője.

Egy chinai nevelőnek hősnoje mint jól nevelt nő rajzoltatik, ki kitűnő verseket csinál, idézi Confuciuszt, és általában nem tételezhető fel, hogy ily jellemek pusztá képzelmek. — De különben is minden chinai leány, ki nek szülei jó viszonyok között élnek, tanul írni és olvasni, noha sokan megelégednek azzal, ha néhány száz szót olvasni és írni tudnak. Tanulnak kitűnően himezni és a csecsebecse, mely minden chinai mellén czifraságu lóg, nagyobbrészt neje, leánya vagy testvérének műve.

A chinai hölgyek majdnem mindennap meglátogatják egymást és némelyünnepnapokon a templomok zsu-folásig megtelnek az „aranyliliomokkal.“ Rokonaik kedveért kisebb társaságot adnak, melyeknél aztán kedvükre csattognak és intriguálnak.

Az első és második feleség ugyan nem ritkán összevesz egymással és ilyenkor sok kellemetlen órát okoznak a boldogtalan férjnek.

— **Mit nem tesz a szerelem!** Tudva levő dolog, hogy Virginiában, valamint az Egyesült-Államok legtöbb tartományában a négerék és fehérek közötti házasság meg van tiltva. Rövid idővel ezelőtt egy francia, Raymond nevű bírótól házassági engedélyt kért, a bíró azonban megtagadta azt, mivel a kérvényező menyasszonya néger nő volt. A francia ügyvédhez fordult, s ki azt mondta neki, hogy engedélyt akar kapni a házasságra, esküdjék meg, hogy ereiben néger vér folyik. A francia szaladt haza, felkarcoltatta menyasszonyával karját, felszitta ennek kicsepegő vérének és letette az esküt. Az engedélyt meggyerte és a lakodalom végbe ment. Miután a bíró megtudta az egész történetet, a francziát elzáratta és pedig először hamis esküért, másodsor pedig azért, mert néger nővel lakik együtt.

A chinaiak udvariassága. Ha van valami, mivel a chinaiak a classicusok után dicsekedhetnek, ez mindenestre udvariasságuk. — Ha irodalmuk nem emelte volna őket a szellemi cultura fokozatán a tudatlan barbárok fölé, mindamellett maga azon finom udvarias és idegen országok lakói előtt ismeretlen módon, melylyel itt férj és feleség a naponkinti forgalomban egymással közlekednek, elég jogot adna az udvarias chinaiaknak azon álláspontra, melyet legnagyobb önmegelégedésükre jelenleg elfoglalnak. — Sok kíváncsi benszülött kérdezősködik, hogy vajjon az idegeneknek egyáltalában van-e fogalmuk az etiquette szabályairól? s midőn tudtára adják, hogy a mi szertartásaink sokkal complicáltabbak és nevetségesebbek, mint az övéké, a legnagyobb bámulatba ejtik a jámbort.

És valóban, ha a nemzetek nagyságát viseleteik és mozdulataik szerint mérlegelnők, akkor China kétségtelenül magas helyet volna jogosítva a világban elfoglalni.

Egy teljes diszbe öltözött hivatalnok, ki noha 4—5 hüvelykkel alacsonyabb, mint bármely angol vagy német, rendkívül imponáló jelenség és önértékelően viseli

magát. — Ebben a tekintetben a chinaiak egy Európában eddig csak a szinpadí világ által használt alapos tanulmányozás által támogattatnak. És egyetlen mozdulata sem szegletes, ügyetlen, a vendégét sajátkezűleg az ily alkalammal elmaradhatatlan theával megkináló chinaiak. Csak midőn már vendége leült, bátorkodik a chinai annak jobbán foglalni helyet és ha egyikük az élénkebb vitát képező beszédeknel kissé felemelkedik helyéről, azt a másik utánozni tartozik; s egy gentlemann sem fogna ulti maradni, ha hozzá hasonlója áll. — Ha nem czéloztatik látogatója iránt tul udvariasnak látszani, akkor a theát szolgál hozza be mindkét kezén kinyújtott egy-egy tálczával. Megállván a vendég előtt kezeit szív alakjában keresztbe teszi s a jobbról ülő vendégét bal kezével, urát pedig jobbjával kínálja meg, mely szertartás Chinában a tisztelet és bizalom jelének tekintetik. — Maga az ily alkalomkor használni szokott thea „vendégtheának“ hivatik és egészen más czélja van, minthogy megítván, szomjuságot oltson el. — Ha a „vendégthea“ visszaadatik, jele, hogy a látogatás vége elérkezett.

Ha idegenek látogatják egymást, minden tartózkodás nélkül kérdezősködhhetnek egymás neve, vidéke, tervei és czélja iránt, ellenben a korra vonatkozó kérdések ritkábbak. Sőt mindig bók egy aggyastyánura nézve, s ilyenkor a kérdés oly furcsa alakot ölt: „Az ön tiszteletre méltó fogai mit csinálnak?“

Középkori emberek ellenben egészen figyelmen kívül hagyják e kérdést s feleletükre sem lehet adni semmit. — Meg van engedve egy embertől gyermekei száma és neme felől tudakozódní vagy kérdezní, hogy atyja, anyja még „a csarnokban vannak-e?“ (élnék-e) ellenben nejeire a legelrejtettebb módon sem szabad czélozní. Ha két barát hordszékben találkozik, mindenik siet hordszékét megállítani és lehető gyorsan kiszállni, épen így tesznek oly ismerősek, kik lóhátón találkoznak, ezek leszállnak lovaikról és egymás elé sietnek. A szemüveg, ha bárkivel szóba állnának leteendő. Ezen szokás nem ismerése sok idegennek szerzett már kellemetlen fogadtatást, kit különben szívesen láttak volna.

A művész önérzete. Rubinsteinról egy jellemző történetke keringet: A művészt valamelyik körutjában meghívták egy északi királyság udvarához is, hogy egy ott tartandó bizalmasabb körü estélyt zongora játékaival fűszerezzen. Rubinstein, bár ki volt fáradva, engedett a meghívásnak. Hanem ő ideges természetű. A mily szeretetreméltóan és lelkesülve közli másokkal művészetét, midőn valódi műértőkkel van dolga, ép oly könnyen elmegy a kedve, mihelyt közönynyel vagy nem őszinte lelkesüléssel találkozik. Rubinstein az estélyen kezdetben egész tüzzel játszik, de nem sokára megbántódva veszi észre, hogy a király is játszik — kártyát. Rubinstein erre hamar s feltűnőleg elhagyta a termet és haza ment. Másnap felkeresi a művészt

egy udvari kamarás, ki a király megbízásából egy csillogó rendjelt hoz neki. „Mit csináljak én ezzel az izével?“ kérdi szárazon a művész. — „Ő Felségének méltóztatott az ön tegnapi játékáért elismerésül — — „Ő Felsége nem ismerheti az én játékomat, mert nem hallott abból semmit, hanem egész odaadással kártyázott: én tehát nem érdemlem meg a rendjelt.“ S a dolog abban maradt; a kamarás hosszú orral távozott, Rubinstein pedig még az nap újabb diadalokra indult.

Hölgyek és urak részére

ezennel kedvező alkalom nyílik a megházasodásra. Mély titoktartás, megfelelő és előzékeny ügyvitel biztosítatik. Föltűnést nem keltő levelezés. A legjobb alkalmatosságok. Szerencsés eredmények. A levelezési postabér fedezése kéretik. Vagyonos urhölgyeknek sem számíttatnak föl költségek. Czímünk: Wohlmann J. Breslau, Schwertstrasse No. 6.

FÜL-OLAJ

dr. Schmidt k. törzsorvostól.

gyógyítja a süketséget,

ha az nem az emberrel született baj, továbbá a nehéz hallást, — fülzugást

azonnal megszünteti. Egy üvegcse ára használati utasítással együtt 2 frt. Vidékre 2 frt. 40 kr. postautalványilag előleges beküldése mellett bérmentve elküldetik.

Főraktár van

Grätz Gyulánál Bécsben,

IV. Mariahilfstrasse 79. sz. a.

Vidéki eladók forduljanak levelileg a bécsi főraktárhoz.

Bizonyítvány. Egy nagy betegség utóbajaként 12 éven keresztül mit sem hallottam balfülemre, mi üzletemben nagy hátrányomra volt; az alkalmazott gyógyszerék mitsem használtak. Ezelőtt 3 héttel egyik barátom figyelmessé tett a Schmidt-féle fül-olajra; annyi sok sikertelen kísérlet után megpróbáltam ezt is. Kimondhatlan örömemre alig használtam el belőle egyetlen üveggel, vagyis két heti gyógyhasználat után hallásom balfülemre teljesen helyre állt. Hason bajban szenvedőknek tehát az ön fül-olajját legjobb meggyőződésemmel képest ajánlhatom. — Kelt Fürstenwalde.

Steinberg Gyula.